

Bureau Waardenburg bv Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Pondera Consult b.v. (Hengelo)
t.a.v. de heer M. ten Klooster
Postbus 579
7550 AN Hengelo (Ov)

DATUM: 14 oktober 2015
ONS KENMERK: 15-643/15.06105/JanRe
UW KENMERK: email dd 26-8-2015
AUTEUR: ir. J.M. Reitsma
PROJECTLEIDER: ir. J.M. Reitsma
STATUS: versie 2
CONTROLE: drs. D. Emond

Quick scan Flora- en faunawet kabeltracé A7 Bolsward – Oudehaske Windpark Fryslân

Windpark Fryslan BV heeft plannen om in het noordelijke deel van het IJsselmeer, ter hoogte van Breezanddijk, een windpark te realiseren. In dit kader zal een kabeltracé vanaf Breezanddijk, langs de A7 tot aan het Trafostation bij Oudehaske moeten worden aangelegd. Voorliggende notitie heeft betrekking op het tracégedeelte Bolsward-West – Oudehaske. Voor het tracégedeelte Breezanddijk – Bolsward is eerder al een vergelijkbare rapportage verschenen (14-861/15.00167/JanRe; d.d. 12-1-2015).

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied, noch van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Witte en Zwarte Brekken; tevens onderdeel van NNN) ligt enkele kilometers ten zuiden van het plangebied tussen Sneek en Joure. De voorgenomen ingreep heeft gezien de aard van de ingreep en de afstand tot beschermd natuurgebied geen effect op beschermde natuurgebieden.

Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek op 7 oktober 2015 en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Flora- en faunawet (voorliggende notitie).

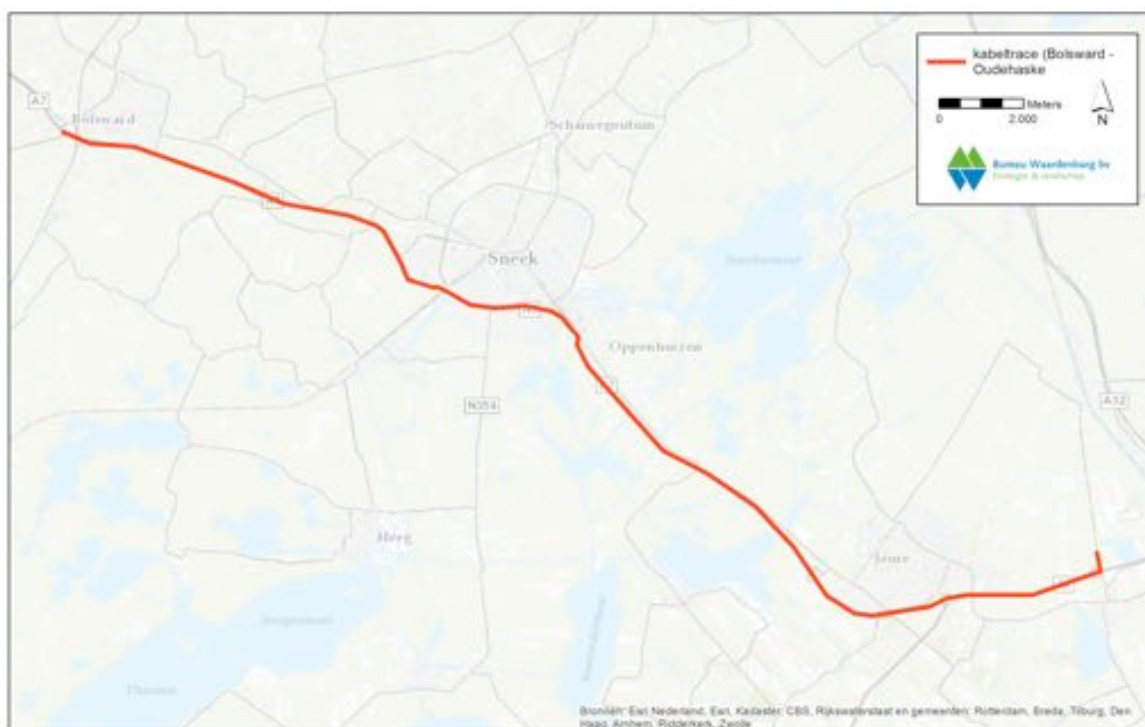
Conclusie

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Dit betreft met name de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden in relatie tot het kwetsbare seizoen. Indien bij de werkzaamheden de in deze notitie genoemde aanbevelingen worden gevolgd, kan overtreding van verbodsbepalingen voorkomen worden. Mocht vooraf aan de uitvoering worden vastgesteld dat rietorchis binnen het te vergraven deel voorkomt, dan dienen deze planten te worden verplaatst; hiervoor zal dan wel een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd moeten worden. Indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde Gedragscode is een ontheffing niet noodzakelijk. Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Plangebied en werkzaamheden

Windpark Fryslân B.V. is bezig met de ontwikkeling van Windpark Fryslân, een windpark in het noordelijk deel van het IJsselmeer, nabij Breezanddijk. Voor de afvoer van de opgewekte energie is een stroomkabel gepland welke het Windpark Fryslân verbindt met een Trafostation bij Oudehaske. (op een industrieterrein ten noorden van de A7, langs De Dolten). Voorliggende notitie heeft betrekking op het tracégedeelte Bolsward – Oudehaske. Over vrijwel de gehele lengte van dit tracé wordt de zuidberm van de A7 gevolgd. Op drie punten wordt over relatief korte afstand de berm verlaten, te weten bij Bolsward-Zuid, bij knooppunt Joure en tenslotte bij de aftakking van de A7 naar het Trafostation bij Oudehaske. Bij Bolsward is over een lengte van ca. 2 km een voorkeustracé gepland door agrarisch gebied (intensief gebruikt grasland), waarbij tweemaal een brede watergang (De Wijmerds) wordt gekruist door middel van een gestuurde boring. Voor een tweede (alternatief) tracé bij Bolsward geldt hetzelfde, dit tracé ligt dicht bij de A7. Bij knooppunt Joure wordt aangesloten bij de beoogde aanpassing van het knooppunt, waarbij de kabel de toekomstige infrastructuur flankeert. Bij Oudehaske wordt de afstand tussen de A7 en het Trafostation overbrugd door een gestuurde boring. Zie figuur 1 voor het geplande kabeltracé.

Het rooien van bomen en/of struweel is niet voorzien, evenmin is het slopen van bebouwing aan de orde. De kabel komt op een minimale diepte van ca. 1 m. beneden maaiveld, de breedte van de te graven sleuf bedraagt circa 2 m. Naast de kabelsleuf is er sprake van een werkstrook voor onder meer het tijdelijk plaatsen van uitgegraven grond.

Figuur 1 Kabeltracé (rode lijn) Windpark Fryslân van Bolsward naar Oudehaske

De bermen van de A7 tussen Bolsward en Kop Afsluitdijk zijn over het algemeen te typeren als vrij soortenarme tot matig soortenrijke grasvegetaties of vochtige ruigtes, het laatste vooral in het onderste deel van het talud. Uit vegetatieopnamen die hier in het kader van het Meetnet Bermflora de afgelopen jaren zijn gemaakt blijkt dat de meest frequent voorkomende soorten zijn: gestreepte witbol, roodzwenkgras, kruipende en scherpe boterbloem, hondsdraf, reukgras, kropbaar, veldzuring, rietgras en riet. Uit het veelvuldig voorkomen van de laatste twee soorten (en soorten als fluitenkruid, veenwortel, grote brandnetel ed.) blijkt dat er lokaal sprake is van flinke verruiging (o.a. Boddeke *et al.*, 2014). De bermen worden door Rijkswaterstaat jaarlijks een- of tweemaal gemaaid, waarbij het maaisel in principe wordt afgevoerd.

Langs het tracé komt weinig struweel of houtige aanplant voor, uitgezonderd de afslagen en verzorgingsplaatsen (benzinstations e.d.). De bermen worden geflankeerd door vochtige greppels of waterhoudende sloten.

Figuur 2 Tracé bij Bolsward ten zuiden van de A7, waar het over ca. 2 km door graslandgebied loopt (links); berm tussen Bolsward en Sneek met potenties voor rietorchis (rechts).

Methodiek

Het plangebied is op 7 oktober 2015 bezocht. Aanvullend op het terreinbezoek heeft bronnenonderzoek plaatsgevonden. Naast bestaande literatuur en online databases (telmee.nl, waarneming.nl) zijn o.a. de kaarten bij de risico-analyse Flora- en faunawet van de Gegevensautoriteit Natuur (GAN) voor de rijkswegen in Noord-Nederland geraadpleegd (Bekker *et al.*, 2012).

Resultaten¹

Gezien de aard van de ingreep zijn de volgende soortgroepen relevant: planten, amfibieën, reptielen, grondgebonden zoogdieren, vogels.

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Bij toepassing van de Flora- en faunawet worden conform de AmvB art. 75 drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit 'Tabel 1' geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor vogels en soorten van 'Tabel 2 of 3' geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Planten

Binnen het plangebied zijn enkele groeiplaatsen van de rietorchis (Tabel 2 AMvB art 75 Flora- en faunawet) bekend (Bekker *et al.*, 2012), ter hoogte van km 114,2-115,0 (enkele kilometers oostelijk van Bolsward) en km 124,6 (bij Sneek). Tijdens het veldbezoek zijn deze locaties bezocht; hoewel de soort niet aangetroffen is (in het najaar is de soort vrijwel niet vast te stellen, vanwege het ontbreken van bladmassa en of bloeiwijzen) bleken de groeiplaatsomstandigheden zodanig dat aangenomen wordt dat de soort hier nog wel aanwezig is. Ook het deel tussen km 132,7 en 133,2 kan vanwege de terreincondities als kansrijk voor de rietorchis worden beschouwd. In het plangebied komt daarnaast lokaal in bermsloten de zwanenbloem voor (Tabel 1 AMvB art 75 Flora- en faunawet). Daarnaast zijn geen andere beschermde soorten planten bekend c.q. aangetroffen. Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor andere soorten beschermde planten dan rietorchis en zwanenbloem.

Op beperkte schaal komt verder in de bermen de Rode lijstsoort kamgras voor (Boddeke *et al.*, 2014). Deze soort is niet beschermd.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is regelmatig de bastaardkikker waargenomen in bermslootjes. Daarnaast kunnen algemene soorten als kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander worden verwacht. Genoemde soorten kunnen lokaal de bermen van de A7 als landhabitat gebruiken en om te overwinteren. Het betreft allemaal soorten van Tabel 1 AMvB art 75 Flora- en faunawet.

Op basis van verspreidingsgegevens en terreinkenmerken kunnen de strikt beschermde soorten poelkikker en heikikker (Tabel 3 AMvB art 75 Flora- en faunawet) lokaal voorkomen in de bermen van de A7. Het betreft tussen de kruising met de Langweerder wielen en de aftakking bij Oudehaske (tussen km 132 en km 140) waarbij de berm als landhabitat wordt gebruikt. Het gaat dan met name om die bermdelen waar geschikt voortplantingswater (kleine geïsoleerde wateren met kwalitatief goed water en een rijke water- en oeverplantenvegetatie) nabij de berm is gesitueerd. Het te graven kabeltracé beslaat in alle gevallen een zeer beperkt deel van het totaal beschikbare landhabitat.

Op grond van bovenstaande is beoordeeld dat het gehele plangebied geringe betekenis heeft voor algemene soorten amfibieën; het oostelijk deel van het tracé heeft mogelijk geringe betekenis voor de strikt beschermde soorten poelkikker en heikikker in de vorm van landhabitat (overwintering).

Reptielen

Op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van reptielen uit te sluiten.

Figuur 3 Zuidberm A7 tussen knooppunt Joure en Oudehaske, met veel Pitrus (foto links); Trafostation bij Oudehaske, eindpunt van het kabeltracé (foto rechts)

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn (sporen van) de volgende soorten waargenomen: mol, bruine rat, bunzing (verkeersslachtoffer aangetroffen ter hoogte km 114,0) en veldmuis. De veldmuis komt vanaf het najaar van 2014 in zeer grote dichtheden voor in het graslandgebied van westelijk Friesland; ook in de bermen van de A7 is dit het geval, met name het gedeelte Bolsward-Sneek. Het plangebied fungeert –met uitzondering van bunzing- als leefgebied voor deze soorten. Genoemde soorten zijn licht beschermd (Tabel 1 AMvB art 75 Flora- en faunawet). Incidenteel kunnen soorten als vos, steenmarter, bunzing, haas, konijn het plangebied aandoen (geen leefgebied).

Van de zwaarder beschermde soorten komen de waterspitsmuis en Noordse woelmuis (Tabel 3 AMvB art 75 Flora- en faunawet) in de nabijheid van het plangebied voor. Bekende locaties zijn de riet- en oeverlanden rondom de Swarte en Wite Brekken, tussen Langweer en Sneek, ca. 1-2 km ten zuiden van de A7. Het voorkomen van beide soorten binnen het plangebied kan op basis van terreinkenmerken worden uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

Tijdens het terreinbezoek zijn geen nestplaatsen aangetroffen van vogels waarvan het nest jaarrond is beschermd.

In de grazige delen van de rijksbermen kunnen incidenteel soorten als graspieper, wilde eend en/of scholekster tot broeden komen. In de hier en daar aanwezige struwelen zullen algemene struweelbroeders als fitis, tjiftjaf, winterkoning, vink, merel e.a. zich kunnen vestigen als broedvogel.

Effecten

Planten

Effecten kunnen aan de orde zijn voor de rietorchis, indien door graafwerkzaamheden groeiplaatsen van deze soort worden vernietigd. Dit kan worden voorkomen door het

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

treffen van maatregelen: vooraf aan de werkzaamheden dienen in de periode mei – juni de groeiplaatsen te worden getraceerd en –indien deze op het te vergraven deel van de berm (de werkstrook) liggen- worden de planten uitgegraven en verplaatst naar geschikt biotoop in de nabijheid van de groeiplaats.

Reptielen

Reptielen komen binnen het plangebied niet voor, effecten zijn derhalve niet aan de orde.

Amfibieën

Effecten kunnen aan de orde zijn voor poelkikker en heikikker op het gedeelte tussen km 132 en km 140, indien door graafwerkzaamheden landhabitat wordt aangetast/vernietigd. Dit kan worden voorkomen door het treffen van maatregelen: in het genoemde deel van het tracé dienen de graafwerkzaamheden te worden uitgevoerd in de periode half april – half september. In deze periode bevinden de dieren zich in het voortplantingswater en bevinden ze zich buiten de berm/landhabitat (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014a en 2014b).

Daarnaast zijn effecten op bastaardkikker, kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker niet uit te sluiten. Aangezien het hier licht beschermde soorten (tabel 1 AMvB art 75 Flora- en faunawet) betreft is het aanvragen van ontheffing niet aan de orde. In het kader van de zorgplicht is het wel van belang waar mogelijk maatregelen te treffen om het overtreden van verbodsbepalingen (zoals het doden van dieren tijdens de uitvoering) te voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

Effecten op mol en veldmuis zijn niet uit te sluiten. Aangezien het licht beschermde soorten (tabel 1 AMvB art 75 Flora- en faunawet) betreft, is het aanvragen van ontheffing niet aan de orde. In het kader van de zorgplicht is het wel van belang waar mogelijk maatregelen te treffen om het overtreden van verbodsbepalingen (zoals het doden van dieren tijdens de uitvoering) te voorkomen.

Vogels

Bij het ingraven van de kabel dient verstoring van broedvogels voorkomen te worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Het uitvoeren van werkzaamheden in het broedseizoen is mogelijk indien voorafgaand aan de werkzaamheden is vastgesteld dat hiermee geen in gebruik zijnde nesten van vogels worden verstoord of vernietigd.

Conclusie

Flora

Om vernietiging van groeiplaatsen van rietorchis te voorkomen wordt aanbevolen vooraf aan de werkzaamheden in de periode mei – juni de groeiplaatsen te traceren; mochten deze binnen het te vergraven deel van de berm (de werkstrook) liggen dan dienen de planten uitgegraven en verplaatst te worden naar geschikt biotoop in de nabijheid van de

groeiplaats. Hiervoor is het nodig een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet aan te vragen, tenzij gewerkt wordt volgens een goedgekeurde Gedragscode.

Amfibieën

Om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen ten aanzien van poelkikker en heikikker wordt aanbevolen in het betreffende gedeelte in de periode half april – half september te werken.

Broedvogels

Om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van broedende vogels te voorkomen wordt aanbevolen in de periode september - half maart te werken. Deze periode ligt buiten het broedseizoen van vogels. Dit minimaliseert de kans dat vogelnesten verstoord of vernietigd worden. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn alleen mogelijk indien is vastgesteld dat er geen broedende vogels worden verstoord. Vestiging in het broedseizoen kan beperkt worden door maatregelen te treffen. Voorafgaande aan de werkzaamheden in het broedseizoen dient het werkterrein tevens gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. Bij aanwezigheid van nesten dient te worden bepaald of de werkzaamheden van dien aard zijn dat ze tijdelijk moeten worden uitgesteld of dat de werkzaamheden met behulp van mitigerende maatregelen kunnen plaatsvinden.

Overige soortgroepen

Voor andere soortgroepen heeft het plangebied geen betekenis wat betreft strikt beschermde soorten, en er worden ten aanzien van deze soorten dan ook geen verbodsbepalingen overtreden.

Ecologische begeleiding

Om zo goed mogelijk gevolg te geven aan de zorgplicht en om bovenstaande aanbevelingen zo goed mogelijk ten uitvoer te brengen, wordt aanbevolen de werkzaamheden uit te voeren onder ecologische begeleiding van een ter zake deskundige. Onderdeel hiervan is het opstellen van een ecologisch werkprotocol, vooraf aan de uitvoering van het werk.

Literatuur

- Bekker, R.M., V. Mensing, B. Odé & R. Bink, 2012. Rapportage risicoanalyse Flora- en faunawet voor Rijkswaterstaat regio Noord-Nederland. Rapport GaN-2012/06, Gegevensautoriteit Natuur – Wageningen.
- Boddeke, P.H.N., M. Japink, J.D. Buizer & J.M. Reitsma, 2014. Meetnet bermflora 2012-2015 (vierde ronde); voortgangsrapport 2014. Rapport 14-243. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- De Jong, Th., Boonman, M. & Hoogerwerf, G., 2004. Vissen, muizen en amfibieën op de Makkumer Noardwaard. Inventarisaties en maatregelen. Bureau Viridis & Natuurbalans – Limes Divergens bv.
- Nieuwenhuizen, W., La Haye, M.J.J. & Mertens, F., 2000. De noordse woelmuis in Fryslan. Naar een duurzame instandhouding. Alterra rapport 149. Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming. Wageningen.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014a. Soortenstandaard Heikikker, versie 1.1.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014b. Soortenstandaard Poelkikker, versie 1.1.

RWS, 2013. Tracébesluit A6/A7 Knooppunt Joure.

Schut, J. & M. Koopmans, 2013. Actualisatie van ecologisch veldonderzoek in verband met de herinrichting van het knooppunt Joure. A&W-rapport 1811. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Werkatlas Zoogdieren van Friesland, 2012 (<http://www.zoogdieratlas.nl/LinkClick.aspx?fileticket=NTliH-JtPM4%3d&tabid=63>)

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met de projectleider, de heer J.M. Reitsma.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
ir E.J.F. de Boer

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Pondera Consult bv

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv

Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl